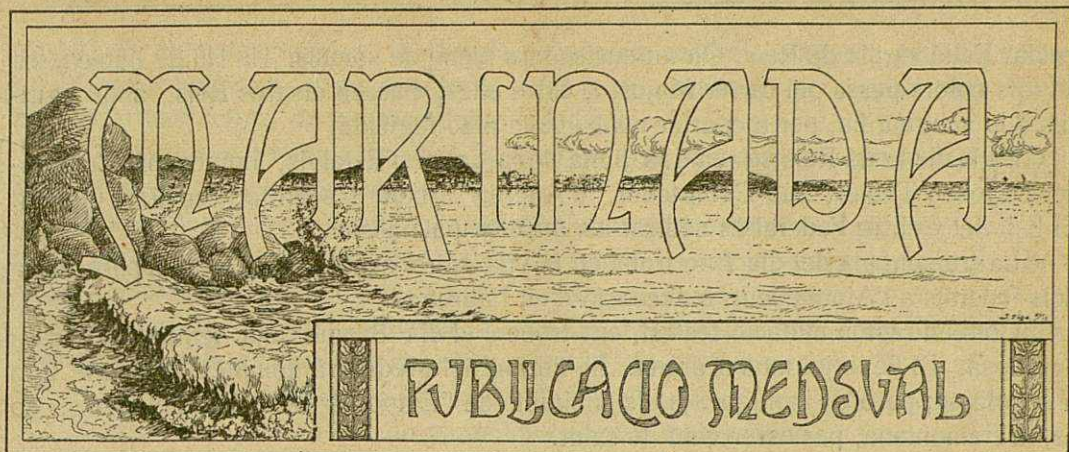

SUMARI:

CRÒNICA LOCAL.—PUNTES AL COIXÍ: *Josep Figa*.—PAX: *Manel Folch i Torres*.—DAVANT LA MAR: *Fèlix Ribera i Cabruja*.—ALS NOUS ESPOÇOS: *Frederic Rahola*.—LA TRISTA REVI-FALLA: *Miquel Roger i Crosa*.—QUADRET: *J. Bosch i Romaguera*.—¿QUI EM BONA VÉENDA?: *Bonaventura Sabater*.—DE L'ESTRANGER: *M. de Viana*.—ANY DE NEU: *Ll. Barceió i Bou*.—MUSICALS.—SPORT: *R.*—LLIBRES REBUTS.—PUBLICACIONS REBUDES.—NOTES ÚTILS.

Crònica local

Comença l'any 1914 a Palamós amb un fort tramontanal. El fret és intens. La gent corre agemolida. En el port hi han set vapors de derribada. Els regidors s'aclofen en els sitials d'honor blaníssims, per a constituir el nou Ajuntament. Tots ells s'estremeixen de dolcesa al gaudir els avantatges de la calefacció central. Poden tenir engunies els nostres consellers, però no pas fret. El retrat del rei Alfons XIII (q. D. g.), qui presideix ara la sala de sessions, és una bella obra de nostre amic l'excel·lent artista en Prudenci Bertrana a qui felicitem. El nou Ajuntament fou aixís constituït: Emili Pagés, alcalde; Salvador Gubert, primer tinent; Cèsar Esteva, segon tinent; Salvador Plaja, tercer tinent; Miquel Palet, síndic; Josep Montaner i Prats, síndic soplent; Joan Quintà, Josep Fàbrega, Marià Llobart, Josep Moner, Gaspar Matas, Eladi Cateura i Nicet Casanovas. Els federals no acudiren a la sessió solemnia.

Com una salutació a l'any nou, el casino «La Unión» celebra sempre el dia primer una festa de música i de ball. El concert de la tarde se vegé molt concorregut, però en el ball de la nit va regnar-hi la fredor. I com no havia d'esser aixís si la tramontana, com fuet gegantí, encinglentava furiosament el pobre vianant?

Persisteix el fret en els dos dies següents al de cap-d'any. El diumenge aporta bonança, per lo que tot-hom se llença al passeig; els jogadors de foot-ball se remouen tota la tarde, i els balladors se remouen a la nit, en el ball de societat que celebra el Centre Federal amb un ple extraordinari.

El gebre blanqueja les plantes l'ensendemà, però un sol brillant l'espolsa desse-

guida. Es la vigília de Reis. Oh nit encisadora plena de somnis! Un riu de llumenetes de tots colors passa pel carrer Major, i, entre elles, passen els tres Reis, amb agutzils a la vanguardia, per a coartar qualsevulla atac regicida.

En la diada de Reis se reuní la Junta de la Caixa d'Estalvis, nomenant Comptador en Josep Tauler; Sub-Comptador, n'Andreu Ribera i secretari, en Joan Quintà. El ball del Centre Federal és dedicat als *quintos* palamosins.

La tramontana del dia 7 no troba en la vila altre succés que la comparecència dels federals a l'Ajuntament, a excepció d'en Fàbrega.

Com en ràpida mutació teatral, ens trobem el dia 8 amb una tempura dolça i agradosa. El llevant mos acarona. Si l'oreig del Mediterrà dominés, l'hivern fóra una dolcesa; però en l'antigor, ja els habitants de l'Empordà demanaven el *cirtio*, ço és, la tramontana, per esser vent de salut.

Un incident, esdevingut el diumenge dia 11, vingué a torbar, anc .que lleument, la calma del poble. El representant de la Companyia d'automòbils d'en Guñalons, discutí amb la Guardia Civil, de la qual discussió va resultar detingut durant tres hores. La facecia exacerbà la passió dels qui s'interessen vivament per la competència d'en Guñalons i d'en Rovira. Aqueixa lluita produeix gran enrenou a Palamós. Per a que el palamosí forà pugui fer-se'n cabal compte, ha de remontar-se a la lluita cèlebre d'en *Patiràs* i d'en *Mal ànima*, tartaners qui es guanyaven el pa en la penúltima dècada del segle XIX.

Mentres duraven els comentaris, com bramuleig del tro després d'una tempesta, la joventut dançava en el ball de societat del Casino «El Puerto» al só de la música «La Nova Armonía» de La Bisbal, i en les altres societats al só de les músiques del poble.

El mateix diumenge foren repartits els anuncis de l'Academia de Música, a la qual desitgem molts d'anys de vida i de la qual n'esperem bons fruits.

Tal jornada fou pròdiga de noves, perquè encara hem de fer constar la renovació de la Junta del Casino «La Unión». Es com segueix: Josep Bellido, president; Carles Pagès, Vice-President; Vocals, Miquel Bonet i Andreu Ribera; Tresorer, Josep Ramió; Bibliotecari, Pere Plaja; Secretari, Josep Juera.

Comencen els preparatius d'eleccions, a malgrat del fret que torna a fiblar. Es anunciada la presentació d'en Salvador Albert, palamosí, i la d'en Bonaventura Sabater, palafrugellenc. Sortosament, estem ja lliures dels candidats de Guadalajara i de Navalucillos.

I arriba el dia 15 en que juntes i eleccions i esports i fins el treball, tot, tot se plega dins un silenci estrany. Ha nevat. Totes les montanyes costaneres són vestides de blanc i els carrers de la vila són cintes d'argent. La bella novetat arrenca exclamacions de sorpresa, però gairebé tot-hom resta atuit en la llar, com si el mantell de neu fos un mar de perills. No manquen, per xo, admiradors valents qui es passegen tot el dia. La pluja fon la neu el divendres, disfrutant ja el dissabte d'un temps agradós.

Per mór del temps, no's veu ni un firetaire el dia de Sant Antoni. Mór Donya Rosa Sabater, viuda de Belleville (q. a. c. s.) En el seu enterrament són manifestades les grans simpaties de que disfruta la distingida família Pagès.

Un crit de mort ressona el diumenge, dia 18, a la tarde, esglaiant a tot-hom. La veu popular deia que en Torres i en Comes, obrers de la «Corchera Internacional», havien mort al moll, carregant un dinamo de sis tonelades. Per sòrt, no fou aixís; pe-

rò és de lamentar que de la desgracia soferta sortissin malferits ambdós obrers.

Contrastant amb l'esgarip dolorós de la tarde, ressona, al vespre, una marxa alegre, primer senyal de la gatzara carnestolesca.

S'inaugura, el 21, en el casino «El Puerto» el deport de patinatge, el qual excita engrescament entre la jovenalla.

Diu tot-hom que en Ventura Sabater no's presentarà com a candidat.

En les converses de tots aquells qui no tenen una deria persistent, se parla de la Raquel Meller, contractada pel Cine del Teatre «Carmen».

I passen els dies sense novetat, i arriba el dissabte dia 24, i, amb ell, la Raquel. El teatre s'omple a vessar i lo propi succeeix el 25, dia festiu.

A Palamós hi ha gent per tot arreu: al cine «Carmen», a l'«Ideal», al foot-ball, al patinatge. Fins n'hi ha que no va enlloc i somnia impossibles.

Es celebrada una reunió de dames i dels iniciadors del concurs-exposició de puntes, pel qual ja tota la fadrinalla femenil treballa il·lusionada. En els col·legis i en la pintoresca escola de Na Dolors Torroella, ja no's parla d'altra cosa.

Per fi, arriba la nova de que nostre company, en Ventura Sabater, se presenta per diputat.

Les passades anuncien a la nit, els balls de societat de la «Gorga» i del «Centre Federal».

Hem de fer constar que les cròniques de MARINADA finiràn el 25 de cada mès, per a no retrassar l'aparició del periòdic, ressenyant-s'hi, doncs, els fets esdevinguts en els cinc dies últims del mès anterior.

Ans de finir, el cronista ha de lamentar un oblit del qual se n'hi fa retret en un article d'aquest nombre. En la llista d'edificis nous de la primera crònica, no hi fou consignat el de la «Sociedad de Salvamento de Náufragos» més digne de menció per ses bones condicions d'utilitat que no per sa bellesa. Si lamenta el cronista aqueix oblit, en canvi sent un gran plaer de que hagi impulsat, inconcientment, a escriure en defensa del mar a aquell qui en coses de marina tan singularment hi excel·la. Satisfets, amonestem al firmant del bell article a que prepari, per a la brillantíssima Festa Major, grans regates a vela i a rem, amb l'objecte de fer lluir nostra badia incomparable. MARINADA treballarà per la festa del mar amb entusiasme i amb tots sos esforços.

Puntes al coixí

No só jo, amables llegidores de MARINADA, l'indicat per a parlar de puntes. Cada una de vosaltres podria fer-ho millor que jo. Mes permeteu avui, que, escudat en el meu amor a tota manifestació d'art, i d'una manera especial, en la meua devoció a aquest treball, abundós devassall de bellesa, de primor i de gracia femenils, m'atreveixi a usurpar el dret de parlar de lo que us correspon.

Jo vinc avui a lloar amb tot el meu entusiasme, aqueixa tasca exquisida, meravel·la sortida de vostres mans, que per molt que la estimeu, sens dubte per estar-hi tan familiaritzades, no teniu encara en la estima que se mereix. I vinc a fer aquesta lloança per a convencer-vos de la conveniencia de fer un acte públic de glorificació de la punta catalana, que serveixi d'estímul al conreu d'aquesta feina d'àngels, i po-

si la nostra vila entre les escullides que saben fer acatament a l'art en manifestacions d'alta cultura i forta espiritualitat.

Quin dubte hi ha, que entre les delicades feines sortides de mans femenines, la punta és la més bella de totes? Aquest coixí de fer puntes, eina del treball tan admirable que jo no sé comparàr mes que, amb un instrument musical que canta quan el polsen com una arpa, no es ja una meravella?

La punta deu ésser l'ornament més estimat de la dona, per ser el que millor li escau fent ressortir més la seva bellesa, i per haver-se teixit gràcilment en les seves mans. Puig es del cas fixar-se en que la punta qui agensa la dama aristocràtica, és igualment rumbejada per l'aixerida puntaire qui l'ha feta: i si resplandeix amb magnificència en la blanca mantellina de Regina de uns Jocs Florals, se destaca espurnejanta sobre l'escot palpitant de l'obra amb igual bellesa.

Més no cal que insisteixi jo en fer l'elogi d'aquesta labor tan catalana i primorosa, que han cantada tants poetes i al cap d'ells nostre immortal Verdaguer, i que, ha donat motiu a sengles pintors per a traslladar a llurs teles escenes tendríssimes, que al contemplar-les evoquen en nosaltres emocions de tan pura bellesa! No cal, no; més a més, dirigint-me avui, al sexe femení qui, per sentiment en ell innat, estima tot lo bell, ja que és el destinat a endolcir les asprors de la vida i a engarlandar de roses els seus camins costeruts!

No insisteixo doncs; amb lo dit n'hi ha prou, crec jo, amables llegidores, per a que, comprenent l'oportunitat i boniquesa de l'idea, aculliu, no sols benèvolament, sino amb entusiasme el nostre projecte de un *Concurs-exposició de puntes al coixí*, que uns quants admiradors d'aquesta labor vostra estem organitzant per a la propera Festa Major, i el cartell detallat del qual, se publicarà dintre poc.

Prepareu-vos, doncs, totes: que a totes vos cridem, perquè totes hi teniu un lloc (les dones de Palamós especialment) per a treballar pel nostre concurs-exposició.

Vos: honorable religiosa, qui us desviviu per a donar esplendor al culte de Deu a qui vos consagràreu, i que amb paciència i finor exquisides sabeu teixir randes gentilíssimes; treballeu per al concurs que s'acosta.

Vosaltres, obreres puntaires, que en el treball alegre del coixí hi trobeu un medi d'ajudar al manteniment d'una família, veniu al concurs: que per a que s'aumentí aquest treball i amb ell el profit tan noblement guanyat és que s'organitza.

Vosaltres, gentils damiseles, qui amb la pensa ensomniada feu dançar els boixets teixint randes delicadíssimes i que en una capseta cuidadosament guardada les teniu, esperant el moment d'un nuviatge que cobegeu amb delectança; destapeu vostra capseta adorada i envieu-nos les puntes.

Vosaltres, nobles dames, qui serveu com recorts de vostra juvenesa pot ser, o de vostres avant-passats, riquíssimes blondes que tan estimeu; guardeu-les encara; més disposeu-vos a deixar-les sortir uns dies de casa, per a que—fòra de concurs—puguin figurar en la nostra exposició i siguin de tot-hom admirades.

I vosaltres en fi, nenes petites a qui els Reis us han portat un coixí de fer puntes, si és que ja no'l teníau, també hi tindreu lloc en la nostra festa. Comenceu una punta ben bufona, arregleu el coixinet; adorneu-lo si voleu, i envieu-lo; que també hi haurà premis per a vosaltres.

Jo compto que totes hi pendreu part; grans i xiques, riques i pobres, i la qui personalment no puga concórrer-hi ni amb la seva obra, ni amb el tresor de puntes que

posseeixi, que ens ajudi pecuniàriament amb el seu entusiasme que una cosa i altra es necessita.

I ara, tot remerciant-vos l'haver-me llegit, us prego que en parleu entre vosaltres i no deixeu de fer-ne la propaganda, que l'èxit de nostre concurs, sèrà, no ho dubteu de gran relleu i anomenada per a la nostra estimada vila. Relleu i anomenada que haureu vosaltres conseguit amb vostre cooperació i entusiasme.

JOSEP FIGA

P A X .

Ve de llevant un vent de profecia
embalsamat d'aromes d'olivera...
En ses sentors el món se reconforta
i l'espai purifica's. No trepiden
ja pels camins les màquines de guerra
ni els carros marcial. Les hosts cansades
de carnatge i botí, saqueigs i incendis,
retornen a les llars, i tot fent via
les armes van llençant, que els afeixuguen.
Reflloreixen, en tant, en tots els llavis,
les cançons que ja creien desapreses:
les cançons de la mare, totes dolces,
que no contenen res d'odis ni venjances,
que son suaus com un belar d'ovella
i blancs com un ala de coloma.
Damunt llurs testes, nues desiara
del capmall opressor que les cenyia,
el darrer vol de corbs, camí de l'ombra,
passa xisclant... El sol que s'aponenta,
esten damunt la terra goretada
amb rius de sang, el seu mantell de porpra:
de la porpra imperial d'August Octavi.

Març, el déu de les lluites, dins son temple
resta soliu; ses portes son fermades
per primer cop, d'ençà que Roma és Roma.
Els augurs en l'altar dels sacrificis
no aixequen el coltell damunt la víctima
ni en ses entranyes palpitantes cerquen
l'enigmàtic pervindre. Els aromes
no munten ja fins al deific sol.
Ceres, Minerva, Apol·lon i Mercuri
tenen ara la fe de tot l'imperi.
Esmersen les legions els lleures d'ara
teixint garlandes per l'altar de Flora.

La pròvida deesa els camps prospera,
 i entre les ossamentes i armadures,
 desferres de la brega ja passada,
 apunten les verdors esmeragdines
 dels blats novells, talment com la penyora
 de promeses aurífiques. Per les cledes
 trafiqueja el bon Pan, i a só de flauta
 les ramades, llibèrrim multiplica
 i pels emprius hi fa florí els idil·lis
 de pastors i pastores... Les nou Musses
 als poetes han pres la trompa èpica,
 no més dictant-los que cançons bucòliques.
 I els deus domèstics en les llars somriuen
 contemplant els guerrers de mans ferrenyes
 acaronar l'esposa, i en llurs braços
 adormí els infantons.

Aixís seria,
 complertes les profètiques setmanes,
 aquella vetlla fulgurant d'estrelles,
 embaumada d'efluvis misteriosos
 i orejada de batre d'ales d'angels,
 en que baixava un Deu de les altures
 per a portar la pau damunt la terra.

MANEL FOLCH I TORRES.

Davant la mar

Als Redactors de MARINADA

Qui batejà aquesta revista, tingué un acert molt gran. Un periòdic dedicat a fomentar les coses de Palamós forçosament deu estar impregnat de la brisa marina, a la qual dita vila deu tot quant és i val, i just era recordar-se de que el mar ha prestat a Palamós en tot temps la seva manera d'esser i de viure.

Malgrat això, jo no sé que tenen les coses de mar, que la generalitat dels homes, sols se recorden d'ell, excepció feta d'aquells qui en viuen, quan prenen banys o quan tenen notícies d'alguna d'aquelles tristes tragedies que més o menys sovint hi tenen lloc. El desconeixement de les coses de mar fins per molts qui n'escruiuen i parlen és molt gran.

I són molts els palamosins que s'en recorden del mar? ¿Són molts els qui hi dediquen llurs activitats, carreres, treballs i aficions? Són ben pocs desgraciadament. No recordem que desde la fundació, deguda a sa posició vora d'ell, la seva historia, el seu viure, les seves desgracies, els seus progressos i avenços al mar i sols al mar se deuen; i avui que la seva marina és tan escassa, que no té un fill que segueixi la carrera de pilot, que les seves dreçanes són desaparegudes, que la pesca i la matrícula són tan pobres, continua vivint del mar, car ni la seva industria fóra lo que és,

ni el seu engrandiment palpable dels últims anys fóra tan notable si aquesta *marinada* que rebem de primera intenció arribés a Palamós després d'atravessar poques lleugues de terra.

Es un fet i no cal rompre's el cap per a comprovar-lo, que es pot judicar de l'estat de força, comerç i avenç de totes les nacions per la poixança o decadència de llurs marines tan de guerra com de comerç; abans i ara ha sigut aixís; a Espanya i fóra d'ella; i dintre d'Espanya la nostra regió és un cas de primera força.

De marina no'n sentim nosaltres avui; no recordem aquelles naus antigues que passejaven les quatre barres per la mar llatina, ni la bandera de Castella pels mars grans, ni tenim idea d'aquell moviment de les dreçanes de la costa de Catalunya i de nostre comerç expansiu més que com de cosa històrica, i passada de moda i que ja no pot tornar a veure's. Ja no tenim enveja de les grans nacions del Nord d'Europa i d'Amèrica, ni tampoc del despertar hermós de nostra germana Itàlia, nacions totes que, en punt a construcció i navegació marítimes, admiren i son causa de llur expansió i avenç.

I és que sembla que una llei fatal pesi a Espanya sobre les coses de mar; a la que tots paguem tribut, contribuint amb nostres actes i nostres aficions a aquesta decadència. Amb una paraula: la trobem humida la brisa marina i busquem l'aire de terra endins i de les cases i fàbriques, per por d'atrapar un reuma, si els nostres peus trepitgen la sorra de les platges. Volem embellir un poble, una ciutat i fem passeigs a redòs de la marinada; les fatxades de les cases d'espallta al Mediterrà, i sols quan ja no veiem la mar, els carrers son ben tinguts i les aceres amples i nètes. Les nostres diversions i sports coses estrangeres i de terra endins: juguem al tennis, al foot-ball, patinem, montem en bicicleta.... cada deu o dotze anys fem regates o cucanyes, i encara migrades; les nostres obres humanitaries i caritatives, poques vegades, se recorden, del pobre mariner, i fins vosaltres, pagant aquest tribut, malgrat que tots sou socis de la Societat Espanyola de Salvament de Naufragats, i que tots esteu enamorats de la seva obra, no heu tingut una paraula de record per ella en el primer nombre de *MARINADA* al relatar les obres progressives de Palamós en els últims anys, oblidant la nostra Estació en sa nova caseta, el seu bot que porta el nom d'aquell amic que va robar-nos aquest mar, al emportar-se'n la vella caseta, en dia de trista recordança.

Com tots els que ja contem més anys viscuts dels que hem de viure, recordo amb alegria les coses de la joventut i, al adreçar, en vostres columnes, un record al *Semanario de Palamós*, des de l'època del qual, no he tornat a escriure, no he pogut resistir la temptació, de treure el rovell de la ploma per a desitjar a *MARINADA* i als seus redactors moltes prosperitats i acerts, i prega'ls-hi tinguin interès amb llur obra i que no oblidin mai les coses del mar.

FELIX RIBERA CABRUJA

Als nous esposos

(En les noces de mos cosins
Baldiri Rahola i Roser Espona).

Devant l'ara desitjada
en mig de llums i de flors,

la benedicció sagrada
ha fermat vostres amors.

Les mans haveu ajuntades
amb el cor d'amor encès:
les ànimes enllaçades
han restat per sempre més.

L'anell qu'era flor pagana,
s'ès tornat místic estel
que en vostre ternura humana
ha posat un raig del cel.

No hi fa res que'l glas blanquegi
l'enfora de vostra llar
mentres el cor guspiregi
com els ciris de l'altar.

Penseu que des d'aqueix dia
no teniu més que un sol cor
per qualsevulla alegria
i per qualsevol dolor.

FREDERIC RAHOLA.

8, Janer 1914.

La trista revifalla

(Continuació)

—Ni buscat amb un llum, deia el ferrer, hauriem trobat un gendre tan bo! Ella el va filar amb el seu talent i amb poques paraules el va haver.

Quan arribà a esser avi, el bon home assolí el cimall de la ventura. Sobreposant el seu criteri al de l'esposa, volgué amostrar, en ocasió del bateig, tota l'esplendor de llur riquesa.

El camí lluminós que, tots temps, havia seguit la família del ferrer, va ensombrir-se de cop. La mestressa s'era emmalaltida. Ningú dissimulava la tristor. L'aire glacial de la mort havia penetrat en la casa. La dòna, roja de faç, robusta, inquieta, s'era emmusteïda com una flor d'hivern. Va plorar llàgrimes de desconsol, quan, volent treballar, les mans li queien.

—No us apureu, mare, que de tot mos deseixirem, feien les tres noies, qui voltejaven feineres per la botiga, com gentils papellones.

El bon ferrer plorava.

—Com ho faré sens ella? Perqué Deu no m'ha enviat a mi la malaltia?

S'enllitigà la mestressa, i, després de molts sofriments, va morir. Va morir entre tots els seus estimats. Al acomiadar-se'n i beneir-los, digué penosament que moria satisfeta de deixar-los el benestar.

Volgué el ferrer, de totes maneres, lluir en l'enterrament i en les honres la riquesa que la dòna excepcional havia guanyada.

* * *

Ben mirat, la casa no sofrí cap trastorn material a la mort de la mestressa. Arrelat era el negoci. Les tres noies, a semblança de llur mare, treballaven diligentment. Aquell pom de dones llestes, amostrava tanta sol·licitut i amor per a llur pare, que aquest va trobar-se ben servit i molt respectat. Motiu de consol era també l'intel·ligència i destresa de l'hereu, mercès a lo qual podia l'home reposar sempre que li plagués.

Un jorn d'estiu, en Pere Saló, arremangat de braços, reganyant el pit, feia cantar a l'enclusa la cançó monòtona qui traduïa fidelment la calma ensopidora del vilatge. Era bella la figura del ferrer quan arborava el mall atlèticament. Amb la seva ampla barba respectuosa, el llarg davantal de cuir i el posat altiu, semblava un hèroe mitològic. La cançó de l'enclusa tenia per fons harmònic el brunzir de les cigales. Un vailet aixeribit, qui, amb fruició clavava dentellades a una taronja, arribà al taller, i, tot menjant, barbotejà:

—La senyora Llúcia m'ha dit... diu... que feu el favor d'anar a cà seua com més aviat millor.

En Pere remugà, contrariat:

—Ja és humorada enviar a buscar un home en aquestes hores de calda.

La senyora Llúcia s'estava asseguda vora el balcó de la millor cambra de la casa. El balcó, panera de clavellines, regalava exquisida flaire.

—Seieu, Pere, que us tinc de parlar.

—No cal, senyoreta, ja estic bé.

—Vaja, home, seieu. Si veniu esbufegant! Fa molta de calor!

Això dient, la senyora Llúcia, agafà una cadira i, galanament, l'oferí.

—Vostè dirà, senyoreta.

—No us som pas enviat a buscar per res de l'ofici.

Estranyat, en Pere volgué preguntar, però, al acte, l'interlocutora, amb veu trèmola, afegí:

—Som molt desgraciada, Pere!

Amb l'íntima exclamació, preludi segur de confessions secretes, en Pere badà els ulls com un mussol i se remogué frissós.

—El no tenir pares és una desgracia molt gran. Jo estic condemnada a viure amb els meus oncles que, com ja deveu saber, són els més gasives de tot el poble.

Abaixant la veu, la dona prosseguí:

MIQUEL ROGER i CROSA

(Seguirà)

Quadret.

«Jesús, Jesús, aimant que mai oblida...»

(Verdaguer).

(Premi de la VIOLA en els Jòcs Florals
de Badalona, 1911).

Al jardí del convent tot és silenci,
L'oreig quietosament riça les fulles
i mormoleja un rés ple de misteri
breçant les flors que esplèndides esclaten.

De temps en temps, torba la calma augusta
la xiscladiça folla, esbogerrada,
dels oronells que creuen l'ampla volta.
Els raigs que el sól morent al jardí llença,
destriats per les branques i el fullatge
dibuixen en el mur mosaics de porpra.

Reposa en un pedriç la jova monja
voltada de verdor i flors enceses
que es vincen dolçament com adorant-la.
Romàn trista, sa testa mig caiguda:
panteja amb lassitut el seu pit mòrbid
gronxant ses mans de rosa entrelaçades;
una angoixa mortal contrau son rostre;
com si lluités amb un record sacríleg
amb força clou els ulls, brandant la testa;
papallonen sos llavis tremolosos
barbotejant un prec sortit de l'ànima...

La jova monja lluita i cau vençuda
a l'encís del record d'uns amors tràgics.

Una remor de rialles que s'apropen
pel caminal que el monestir voreja
la deixonden de cop. La testa aixeca
escoltant fixament. Un agut xiscle
s'escapa de sa gorja i vibra en l'aire;
i pantejant, com folla, esma-perduda,
creua el jardí soliu, puja a la cel-la
i entrobrint la finestra amb mà nirviosa
esguarda el vell camí que al lluny s'esfuma
per on quieta avença una parella.

Parlen ambdós amb el somriure als llavis
guaitant-se fit a fit en plàcid èxtasi.

La monja tremolosa gesticula
en suprem espaume; ran de gola
hi moren ofegades ses paraules
i un gemec infinit vibra en la cel-la.
I en un esclat, aletejant els braços,
el rostre encès, el pit batent com l'ona,
signant a la parella que s'allunya
nimbada de la llum del sól aurífic.

I quan al lluny s'esborra la silueta
dels dos aimants, la monja tomba el rostre...

En la penombra de la cel·la trista,
pietosament august, un Sant Crist vetlla.

Ella corre vers Ell i s'agenolla
i entre sanglots comença una pregaria...

I el Sant Crist apar pendre humana vida
i dir amb un somriure: «¡Te perdono...!»

J. BOSCH i ROMAGUERA.

La Bisbal.

Qui em dona vènda? (1)

Sense necessitat de legisladors, en cada poble se fan lleis per a regular certs serveis públics que adquireixen per l'ús i la tradició una força que no romperien ni les baionetes.

Ja voldríem veure una companyia de bigotuts coracers volent privar d'omplir el cantí a la Miquela quan li arriba la *vènda*. ¡Ai! pobre del capità que se li encarés per a fer-li perdre el torn; a ben segur que el bescantaria, no deixant-li ni un dels seus antepassats amb honra ni en el dit més petit del peu esquerre.

Per si li tocava d'omplir o per si no li tocava, l'altre dia s'en digueren un cabaç ple amb la Marieta, una altra que tal, que no fa embuts per a dir-ne de fresques i de calentes—¡l vaja si s'en digueren!

I el mal gènit se justifica. Per a arribar a obtenir *vènda* costa un trumfo, un veritable sacrifici, sobre tot durant l'any de gràcia que disfrutem que és una calda continuada i interminable, tant, que fins el sol se complau en fer-nos sa visita quotidiana més llarga que els demés anys, sense que el veli ni un petit nuvolet esponjós, lo que contribueix a l'escassetat de l'aigua que per aquesta raó és més cobdiciada.

En el lloc que no és de la Manxa, d'allà on traiem eixos apunts, no hi ha més que una font escanyolida, assentada en un recó de la plaça, i ja a la vesprada comencen a arribar-hi dones amb un parell de cantis cada una.—Qui em dona *vènda*?—cria la qu'arriba.—Jo—li respòn una altra. I aquesta altra s'en va als seus quefers, quedant-se l'última arribada per a donar tanda a la que vindrà després; i aixís fins l'endemà a les sis del dematí que l'agutzil obra l'aixeta. Tota la nit segueix reproduint-se l'escena de donar i pendre *vènda*, i moltes vegades allà a la mitja nit, hi hem contat fins a cent cantis, que quan la lluna no és lo suficientment clara per a fer dibuixar distintament els objectes a la retina, guaitant a la font, se reb l'impressió de veure una gran llocada d'ouques amb l'oca grossa fent-els-hi de guardiana.

L'ensendemà s'omplen els cantis per ordre rigorós de *vènda*, i mentres la primera ompla, ja la segona està preparant-se per a entrar en tanda, i aixís successivament sense interrupció tot el sant dematí i la xafagosa tarde; però arriba un moment en que la Pepa, que tenia *vènda* després de la Quimeta, no's troba a la font a l'acabar d'omplir eixa, i segueixen omplenant les altres sense alteració ni interrupció.

(1) Del llibre «Cròniques Empordaneses».

Mes després ve la Pepa, i ja d'un troç lluny comença a cridar per a fer-se respectar son dret, diferit, mes no perdut, i les dones que fan parada a la font li endrecen alguna brometa coenta.

—Tenia feina que no podia deixar!

—Feina, una vagabunda com tú? Deu sab lo que feies que't deixessis passar la tanda!

Però aquest diàleg és senzillament humorístic i entretingut; la confusió ve després, quan la Pepa té els cantis plens, perquè la Tereseta que segueix de torn, és una noia pacífica a qui no agraden els crits ni l'estar fora de casa gaire estona, i les remoleres s'aprofiten de la mansuetut d'aquesta per a espantarla amb crits i males paraules, i pretenen imposar el matonisme femení, molt més ferotge que el mascle. Bé ho saben que toca a la Tereseta parar el cantí; però convé armar gresca per a veure si poden en la confusió, saltar la *vénda*, aquelles eternes cridaneres.

Llavors se formen bandos, i els impropis van pujant de tó, segueixen amenaces, se trauen tots els drapets al sol, i quan la boca no troba per a escupir l'insult apropiat per aixafar a la rival, se busca una eina per a ferir, i com allà no hi ha més que cantis, agafa la Fidela el que primer li vé a la mà i la Riteta amb un altre pren la defensiva com si fós un escut de l'època de l'acer, vé el topament i ¡xap! Trencadissa.

BONAVENTURA SABATER.

30 de Juliol de 1911.

De l'Estranger.

No serà pas per demés que donem una ullada general als fets i gestes més principals esdevinguts durant l'any 1913 en les diferents nacions, tant les qui lluiten per a adquirir el grau màxim d'enriquiment, de grandesa, de benhaurança i de perfeccionament, com les qui es veuen preses de l'anarquia.

Fóra feina de mai acabar recordar els diferents episodis de la guerra dels Balkans, que es la qüestió que més jòc ha donat en el món polític i mes ha preocupat la curiosa atenció pública, i sobretot, la dels governs i dels diplomàtics de l'Europa durant l'any passat. Els quatre beligerants firmaren un armistici a principis de l'any i deixaren reposar les armes mentres a Londres la conferència de la pau dels delegats dels Balkans i la dels embaixadors de les potències discutiren i pretengueren resoldre greus problemes quasi sense solució i exigències quasi inconciliables, com l'autonomia de l'Albania, la possessió d'Andrinòpolis i la repartició de les illes del mar Egeu.

La revolució del partit anomenat jove turc portà En Chef-Ket-Pacha al cap del govern de la Turquia i feu renovar les hostilitats en el cèlebre camp faulosament atrinxerat de Tchadalts-cha.

Malgrat la promesa de les potències de no voler noves adquisicions territorials, els afers s'enredaren amb el desig de la Serbia de posseir un port en el mar Adriàtic i amb la qüestió de l'independència de l'antic Epire. Gràcies a l'intransigència de l'Itàlia i de l'Àustria i, sobretot, a l'actitut agressiva i bèlica d'aquesta darrera, amb dues qüestions foren resoltes i tot-hom se mostrà resoltament desitjós de conservar la pau, que la Turquia firmà amb els confederats.

Emperò, arribat el moment d'arreplegar quiscún dels aliats victoriosos la part

que els pertocava dels territoris conquerits a la Turquia, no se saberen entendre i Grècia, Sèrbia i Rumania se bateren contra Bulgària, la qual perdé una part de ses conquestes, entre altres, la cèlebre vila d'Andrinòpolis, que la Turquia tornà a posseir, firmant a la fi, fadigats i abatuts, el tractat de pau de Bucarest.

Se cantaren Te-Deums, se tiraren canonades per a festejar la terminació de la guerra i se feren manifestacions de joia a tot arreu; no obstant, la vella i enredada qüestió d'Orient no està encara resolta. L'Albania es un vesper; la nova frontera de la Grècia septentrional i la possessió de les illes del mar Egeu son una amenaça constant.

A l'Alemanya se desenrotllà la justament cèlebre i anomenada «*causa Krupp*», i, darrerament, cridaren poderosament l'atenció dels propis i estranys «*els incidents de Saverna*,» que posaren de manifest l'animositat existent entre la consciència de la població civil i les ambicions i el rigorisme de l'element militar; revelant-se una vegada més el dualisme característic de l'Alemanya actual.

La qüestió social ha preocupat sovint el govern d'Anglaterra, essent la vaga de transports de Dublín causa de freqüents desordres i malestar en la capital irlandesa.

La violenta campanya de les partidaries del *vote for women*, les sufragistes, i sos incidents han costat a la societat Anglesa seriosos disgustos i pèrdues de consideració, puig han sigut molt importants els danys i perjudicis causats pels atentats contra les propietats públiques i particulars.

I, finalment, la qüestió de l'«*Home rule*» o de l'autonomia irlandesa i la dissidència o oposició dels protestants de la província de l'Ulster a l'introducció d'aquella tan desitjada com demanada mellora pels catòlics irlandesos, amenaça amb portar la guerra civil a la vella Irlanda i embarrassa el govern anglès, qui no sap, ni pot trovar una solució acceptable, car la transacció darrerament proposada pel ministre lliberal n'Eduard Grey, d'excloure la província protestant de l'Ulster, de l'Irlanda autònoma sembla de molt difícil aplicació.

Fa un any que a França En Raimond Poincaré fou nomenat President de la República; per aquest motiu, al ministeri d'En Poincaré seguí el d'En Briand, caigut el més de març, En Barthou pujà al poder per a sortir-ne cap a fi d'any i ésser seguit pel ministeri d'En Doumergue. La nació francesa s'es pagat el luxe de tenir quatre ministeris en dotze mesos! La reforma electoral amb el sistema dit de la Repartició proporcional feu caure l'un; el restabliment de la llei militar del servei de tres anys i la votació de l'emprèstid de 1.300 milions, mides necessitades per a respondre a la creació de nous armaments per part de l'Alemanya feren caure l'altre. La marxa de la política interior de la veïna nació francesa ha sigut molt sovint una incògnita; segurament, durant l'any passat ho ha sigut més que mai i no és aprop el moment de veure-hi brillar l'estel de l'unió i de la concòrdia.

No volem callar dos fets molt notables en l'ordre de les arts i dels sports esdevinguts a l'any passat a França; l'un es la troballa de la *Gioconda*, l'incomparable i preuada obra del mestre Lleonard de Vinci; i l'altre, l'atreuít nou acte que realitzen els aviadors volant amb l'aparell tombat de cap en baix i fent-li fer tamborelles i des-

criure en l'atmòsfera *esses* perfectes o sigui en llenguatge sportiu *bouclant la boucle* o *riçant el rinxo*.

* * *

La Rússia s'és preocupada de tenir la major preponderancia a Turquia d'Europa i d'Assia i d'esser la més influenta en els estats esclaus dels Balkans.

L'Austria s'afanya a entremetre's a Serbia i del costat de Salònica baix la forma d'interessos econòmics per a fer néixer d'aprop o de lluny la qüestió de l'internacionalització.

L'Itàlia feu unes eleccions generals en les quals, per primera volta de llargs anys ençà, els electors catòlics prengueren una part molt activa: i per fi, a Portugal la República, mal assegurada encara, trontolla davant de les revoltes i les bullangues polítiques i populars.

* * *

A Amèrica, els Estats-Units aboleixen l'antiga tarifa duanera i obren el canal de Panamà, que és, sens dubte, el treball més grandios que el geni constructiu ha ideat i que ha de revolucionar la manera d'esser del mon econòmic i comercial. A Mèxic la revolució, la guerra civil, revoltosos vençuts, federals assassinats, viles preses i cremades, desordres, inseguritat, situació econòmica dificultosa i l'impressió d'un ressentiment contra 'ls Estats Units, ont els adversaris del general Huerta troben tot quan els cal per a perllongar aquest estat ruïnós de revolta i de confusió.

M. DE VIANA.

Any de neu...

Ja la neu va caient, calladament,
i la terra cobrint-se de flors blanques;
de flors blanques que volen amb el vent
i dels arbres se penjen a les branques.

I les branques dels arbres van florint
d'una mena de flor que no don flaire;
els pardals, quan ho veuen, per instint
del teulat s'arredossen en el caire.

I la neu va caient; el prat, ans gris,
ja és cobert de blancor immaculada;
l'aire talla la cara; el cel es llis;
i la neu va caient, caient, callada.

Van caient lentament els borrallons
i, topant uns amb altres, s'acaronen
van caient lentament, a tomballons,
i al besar-se en el sòl tots se confonen.

I la terra vestida de blancor
sembla una nuvia ricament guarnida...
Eix mantell que l'abriga amb tant d'amor
fonent-se desseguida
la farà fèrtil, dant-li nova vida...

LL. BARCELO BOU.

Musicals.

Ens permetem publicar el projecte esplèndit ideat pel gran amador de la música, n'Arseni Girbau.

De no sorgir destorbs ni contrarietats, en la Quaresma vinenta, serà celebrada una serie de concerts en el teatre que a Palafrugell posseeix el dit senyor. S'ostentaran pianistes d'anomenada i s'executaran poemes simfònics dels celebrats compositors en Juli Garreta i n'Amadeu Roig. Ocasí de lluïment tindrà doncs, la bona orquestra «La Principal» de Palafrugell.

A l'Orfeó «Aucellada» s'han inaugurat les classes gratuïtes de solfeig.

SPORT

FOOT-BALL. Aquesta mesada poca cosa podem apuntar referent a aquest atlètic sport, car, ni partits d'entrenament ens ha volgut *servir* el Palamós F. C. Des de la seva darrera victòria sobre 'l Badalona sembla que els palamosins descansen sobre els llorers: i veurem si el dia que's llencin a la plaça els agafen mig adormits.

El dia 4 del passat janer, tinguérem la visita del primer «team» del Ateneu Palafrugellenc qui celebrà un match amb el «Team den Canals». El partit fou bastant deslluït per la tramontana. Durant la primera part els del A. P., que jugaven a favor del vent, marcaren un goal. En la segona part minvà l'interés car els Canalencs s'establiren en el camp contrari entrant-els-hi 5 goals. El dia dels Reis el «Team den Canals» tornà la visita als del A. P. El Partit fou bastant mogut, encara que els palafrugellencs se vegeren dominats completament, sobre tot a la segona meitat, acabant el partit amb la victòria dels palamosins per 7 goals a 0.

* * *

SKATING-RINK. El dia 21 del més passat s'inagurà el Skating-Rink del casino «El Puerto» en el saló de ball de dita societat. Es extraordinària l'animació amb que s'ha rebut aquest nou sport car, tots els dies, el local se veu pleníssim tant d'aficionats, com de públic que riu les gracioses tamborelles dels aprenents. Algunes senyoretes han començat a fer-hi pràctiques i no dubtem que, a no tardar, la joventut d'ambdós sexes hi lluirà les seves gracies.

Es de lloar l'implantació en aquesta vila d'aquest nou sport que, además de contribuir a la cultura física del jovent, resulta un agradable passatemps.

Malgrat les inmillorables condicions del saló on se patina, bo seria que, per a més endavant, algú tingués la bona idea d'instal·lar una pista per a conrear aquest sport al aire lliure i en lloc adequat.

¡Com guanyaria en estètica i com millorarien les condicions higièniques!—R.

Llibres rebuts.

Poesías de Dolors Monserdà de Macià.

La casualitat ha fet que s'escaigués en aquests dies, en que l'espectacle puríssim de la neu era un goig tant cast per als sentits, el que jo llegís el xamós volum de la

nostre excel·sa poetisa. Realment, casa molt bé amb aquell goig, la fruició d'aquest enfilall de poesies, ara patriòtiques o religioses, ara íntimes o maternals, però sempre tendres i blanques, sempre transparentant una ànima curulla de sentiments purs i caritatius. La dama de cor generós, noble i cristianament altruista brolla a cada plana del llibre.

Però, ademés, la forma sempre pulcra, la versificació impecable i la modalitat i assumptes a tot-hora catalanescs i algunes voltes ben populars, mostren la traça d'una artista, com ho és de tot-hom reconeguda la Sra. Monserdà.

El volum, editat per l'Il·lustració Catalana, està presentat amb tota la cura amb que acostuma fer-se en aquella casa.

Recomanem als aimants de nostra literatura l'adquisició d'aquest preciós volum.

—*APOL NOI.* = *Poesies de Josep M. de Sucre.*

Agraim a l'autor el present d'un exemplar amb que mos ha obsequiats. L'autor ostenta sempre una sinceritat molt recomanable.

—*LA COSTA LLEVANTINA.* — *Poesia de Ramon Masifern.*

L'alta recompensa de la Flor Natural en els Jocs Florals de Valencia amb que fou galejada aquesta obra, ens estalvia de manifestar els elogis que se mereix.

Felicitem a l'exquisit poeta empordanès.

Publicacions rebudes

Corresponent la nostra ofrena de canvi, hem rebut els periòdics següents: *El Teatre Català*, *Renaixement*, *Cucut* i *Ateneu* de Barcelona; *Baix Empordà* de Palafrugell; *El Programa* de Sant Feliu de Guixols; *La Veritat i Patria* de Valls; *Alerta* d'Artesa de Segre; *La Falç* de Balaguer; *El Baix Panadès* i *El Vendrellen-se del Vendrell*; *El Tarraconense* de Tarragona; *El Eco de Sitges*; *Ceretania* de Puigcerdà; *Sol ixent* de Badalona. Agraim coralment l'atenció.

Notes útils.

Poc a poc van venint les reformes a Correus i Telègrafs.

Mentres esperem poder comunicar la, tantes vegades, promesa rebaixa dels segells per les cartes de l'interior de quinze cèntims a deu, avuy creiem convenient comunicar que l'indemnització dels certificats, de cinquanta pessetes s'ha rebaixat a vint; innovació que no té altre objecte que evitar abusos.

Ens plau poder donar compte de la nova taxa telegràfica.

Per cada una de les cinc primeres paraules deu cèntims: i cinc per cada paraula de més sens perjudici del timbre mòbil de cinc cèntims per cada telegrama.

Comparant l'estat anterior i l'actual resulta que els telegrams de quinze paraules costen igual: però tan els de menys paraules com els de més, resulten més econòmics.

Una altra innovació és la dels telegrams de matinada, que són els que no porten pressa i costen la meitat dels altres.